

## **Voorbeeldcasussen Pilot Financiële Uitbuiting Ouderen**

### **Inleiding**

In dit document worden een vijftal karakteristieke casussen beschreven. De vijf casussen bevatten samen de meest voorkomende plegers, omstanders en motieven die een rol kunnen spelen in financiële uitbuiting van ouderen. Vervolgens worden een aantal vragen geformuleerd die in combinatie met de casussen in beeld kunnen brengen wat er nodig is voor preventie, signaleren en aanpak van financiële uitbuiting van ouderen.

### **Casussen**

#### **Spelers en Motieven**

In de onderstaande tabellen worden de verschillende spelers en motieven weergegeven met daarbij de verwijzing naar de casussen waarin zij een rol spelen.

| <b>Plegers</b>               | <b>Casus</b> |
|------------------------------|--------------|
| Mantelzorger (kennis/vriend) | 3, 5         |
| Familie                      | 1, 2         |
| Buren                        | 4            |

| <b>Omstanders</b> | <b>Casus</b> |
|-------------------|--------------|
| Thuiszorg         | 3            |
| Woningcorporatie  | 1            |
| Bank              | 3            |
| Notaris           | 4            |
| Buurman/vrouw     | 5            |
| Mantelzorger      | 1, 4         |
| Familie           | 1, 4         |
| Vrijwilliger      | 2            |

| <b>Motief</b>  | <b>Casus</b> |
|----------------|--------------|
| Geldproblemen  | 3, 5         |
| Hebzucht       | 2, 4         |
| Vermeend recht | 1            |

#### **Casus 1**

Meneer de Vries heeft besloten zijn kleinzoon Jaap op te vangen. Dit omdat het niet goed ging met Jaap thuis. Karin, een dochter van meneer de Vries, maakt 1 keer in de week het huis schoon voor

hem. Ze heeft wel haar bedenkingen maar behalve dat het soms nogal rommelig en vies geworden is in huis, voelt ze geen achterdocht. Ze vindt het wel prettig dat Jaap zijn opa helpt met zijn thuisadministratie. Op een dag komt de woningbouw vereniging langs. Er is een betalingsachterstand van drie maanden. Meneer de Vries begrijpt er niks van. De meneer van de woningbouw vraagt waarom er een betalingsachterstand is ontstaan. Meneer de Vries geeft aan dat hij dit niet weet. Zijn kleinzoon doet al geruime tijd de administratie. De meneer van de woningbouw vereniging maakt zich zorgen en besluit contact op te nemen met de kleinzoon. De kleinzoon reageert fel en geeft aan dat hij recht heeft op een deel van het geld omdat hij nu voor zijn opa zorgt en niet kan werken.

## Casus 2

Meneer Vos is al jarenlang weduwnaar. De laatste jaren is zijn wereld steeds kleiner geworden, vooral nu zijn gezondheid snel achteruit gaat. Een jaar geleden is meneer Vos zijn enige zoon Harry bij hem in gaan wonen, voor de veiligheid van meneer Vos. Harry betaald geen huur. Harry beheert de bankrekening van zijn vader. Meneer Vos vermoed dat de nieuwe laptop en televisie van Harry zijn betaald van het geld van zijn spaarrekening. Meneer Vos durft hier niets van te zeggen omdat hij bang is dat Harry dan kwaad wordt en vertrekt. Elke maandagavond brengt Harry meneer Vos naar het buurthuis voor een klaverjasavond. Daar verteld meneer Vos in vertrouwen aan een vrijwilliger van het buurthuis dat hij vermoed dat zijn zoon dure spullen van zijn geld koopt. Hij drukt de vrijwilliger op zijn hart om dit vooral niet aan Harry door te vertellen.

## Casus 3

Lotte een goede vriendin van Mevrouw de Graaf regelt haar financiële zaken omdat mevrouw heel veel moeite heeft met de veranderingen rondom het nieuwe bankieren. Lotte heeft het geregeld dat zij kan internet bankieren op de rekening van mevrouw de Graaf. Zo kan ze rekeningen gemakkelijker betalen en krijgt ze inzicht in de financiële situatie van haar vriendin. Met Lotte gaat het al een lange tijd wat minder. Haar baan staat op de tocht en de relatie met haar vriend verloopt stoef.

Mevrouw de Graaf heeft twee keer in de week huishulp en deze gaat regelmatig samen met mevrouw de Graaf boodschappen doen. Als ze een keer samen bij de kassa zijn en mevrouw de Graaf wil afrekenen, wordt haar pinpas geweigerd. Er blijkt onvoldoende saldo op haar rekening te staan. Mevrouw de Graaf en de huishulp snappen niet hoe dit kan. Lotte heeft steeds gezegd dat het goed gaat met de financiën. Naderhand blijkt dat Lotte grote sommen geld heeft opgenomen.

## Casus 4

Mevrouw Smit krijgt de laatste veel bezoek van haar buurvrouw mevrouw Kaan. Ze verteld tegen iedereen in haar omgeving hoe blij ze is met de vele bezoeken van haar buurvrouw. Omdat mevrouw Smit slecht ter been is, krijgt ze twee keer in de week hulp van haar dochter Marja. Marja ziet dat mevrouw Kaan erg vaak bij haar moeder op bezoek is en merkt dan dat de buurvrouw erg nieuwsgierig is naar de financiën van haar tante. Mevrouw Smit vertelde Marja een keer dat de buurvrouw had aangeboden een nieuwe magnetron voor haar te kopen en dat zij dan met de pinpas van mevrouw Smit zou betalen. Ze zei dat ze hier niet op ingegaan was. Na overlijden van mevrouw Smit blijkt dat de buurvrouw voor 75.000 euro is opgenomen in het testament van mevrouw Smit, vlak voordat mevrouw Smit in het verpleeghuis is opgenomen met dementie.

## Casus 5

Meneer Vet is al jaren een goede vriend van mevrouw de Jong en komt regelmatig bij haar op bezoek. Vanwege haar hoge leeftijd is mevrouw de Jong minder mobiel en daarom helpt meneer Vet haar een handje. Vaak doet hij ook even boodschappen voor haar. Hij betaalt in de supermarkt met het bankpasje van mevrouw de Jong. Als de buurman van mevrouw de Jong een keer langs komt als meneer Vet op bezoek is, ziet hij dat mevrouw de Jong haar pinpas aan meneer Vet geeft. Ze zegt daarbij dat ze hem al zo lang kent, dat ze hem er wel mee vertrouwd. Totdat er brieven bij mevrouw de Jong op de deurmat vallen over haar huurachterstand en niet betaalde rekeningen van het gas,

licht en water. 'Dat kan niet', denkt mevrouw de Jong: 'Mijn rekeningen worden allemaal automatisch afgeschreven'. Het blijkt dus wel te kunnen, want haar "vriend" heeft met de bankpas haar rekening leeg geplunderd. Hij leeft al jaren op te grote voet en heeft het geld gebruikt om schulden af te lossen. Nu krijgt mevrouw de Jong de deurwaarder op bezoek.

### **Vragen**

Voor elke casus worden volgende vragen gesteld:

1. Wat zouden de spelers in de casus (inclusief de oudere) moeten weten en/of kunnen om dit geval van financiële uitbuiting te voorkomen?
2. Wat zouden de omstanders in de casus moeten weten en/of kunnen om dit geval van financiële uitbuiting te signaleren?
3. Wat zouden de omstanders in de casus moeten weten en/of kunnen om dit geval van financiële uitbuiting aan te pakken?
4. Welke organisaties/instellingen (privaat en publiek) kunnen hier een bijdrage aan leveren en op welke manier?

Deze vragen kunnen in combinatie met de casussen gebruikt worden om bestaande instrumenten en methodieken te onderzoeken en, indien nodig, aan te passen en om eventueel nieuwe instrumenten en methodieken te definiëren en te ontwikkelen.